

**Závery z kolokvia SRK na tému „otvorená veda/veda 2.0 a otvorený prístup“
konaného dňa 25. 4. 2019 na UPJŠ v Košiciach**

Zhrnutie súčasného stavu odprezentovaného účastníkom Kolokvia

- (1) Zavedenie politík otvorenej vedy/vedy 2.0 a otvoreného prístupu je pre slovenské vysoké školstvo výzvou. Ich zavedenie je podmienené legislatívnymi zmenami. Publikovanie vo formáte otvoreného prístupu je v našich podmienkach nerealizovateľné bez ďalších dodatočných finančných zdrojov.
- (2) Všeobecne sa SRK venovala agende otvorenej vedy/vedy 2.0 na 87. zasadnutí 30. januára 2019, keď aj prijala uznesenie č. 6/87. V uznesení SRK žiada príslušné národné inštitúcie o širšie zapojenie akademickej obce do prípravy koncepčných a operatívnych materiálov súvisiacich s meniacim sa charakterom svetovej vedy a zavádzaním politík otvorenej vedy/vedy 2.0. SRK chce byť jedným z aktérov, ktorí budú na národnej úrovni pripravovať strategické dokumenty.
- (3) V nadväznosti na prebiehajúcu implementáciu opatrení Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019 a otvorenie diskusie o nasledujúcich dvoch rokoch – konkrétne zavádzanie otvoreného prístupu k výsledkom vedy a výskum, SRK odporučila zapojenie príslušných národných organizácií a inštitúcií do Plánu S podporovaného združením cOAlition S.
- (4) Otvorenú vedu/vedu 2.0 a otvorený prístup treba vnímať ako príležitosť spojenú s trendom zverejňovať výstupy vedy v digitálnom prostredí. Vedenia vysokých škôl by mali téme venovať náležitú pozornosť a mali by prijímať organizačné opatrenia na podporu otvorenej vedy a otvoreného prístupu. Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať výchove mladých výskumníkov a študentov k osvojeniu si nových postupov pri publikovaní. Slovenské vysoké školy by sa mali vo väčšej miere zapájať aj do medzinárodných projektov orientovaných na podporu otvorenej vedy a otvoreného prístupu a participovať na podujatiach venovaných tejto téme, ako napr. na tých organizovaných Európskou asociáciou univerzít, ale aj ďalšími nadnárodnými univerzitnými asociáciami.
- (5) SRK sa zapojila do projektu Európskej asociácie univerzít „Read & Publish Agreement“.

Závery a odporúčania Kolokvia o otvorenej vede a otvorenom prístupe zo dňa 25.4.2019

Kolokvium je prvou príležitosťou, na ktorej mohli slovenskí rektori diskutovať o téme otvorenej vedy/vedy 2.0 a o otvorenom prístupe spoločne so zástupcami SVT MŠVVaŠR a CVTI SR, ktorí sú poverení touto agendou. Na základe bohatej diskusie účastníci Kolokvia SRK odporúčajú:

1. SRK by mala smerom k Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a MŠVVaŠ SR vydať vyhlásenie:
 - a. SRK podporuje prijatie Národnej stratégie prístupu SR k otvorenej vede (Open Science/Science 2.0) a otvorenému publikovaniu (Open Access). Pri formulácii národnej stratégie pre otvorený prístup je potrebné, aby boli zohľadnené finančné nároky vysokých škôl vo väzbe na odlišnosti v publikačných stratégiách v odboroch. Inak zavedenie otvoreného prístupu bude mať negatívny dopad na rozpočet vysokých škôl - nárast nákladov na technickú infraštruktúru, školenia a výchovu mladých výskumníkov, náklady pre personálnu podporu atď.

- b. SRK odporúča aby SR prostredníctvom MŠVVaŠ SR (alebo prostredníctvom APVV) sa stala členom konzorcia „COAlition S“.
 - c. SRK odporúča, aby grantové agentúry APVV, VEGA i KEGA jednoznačne podmienili oprávnenosť výdavkov publikovaním v Open Access.
 - d. SRK odporúča svojim členom prijať ich vlastné inštitucionálne stratégie pre otvorenú vedu a otvorený prístup v nadväznosti na národnú stratégiu.
2. **SRK by sa mala stať tou autoritou, ktorá politiku otvorenej vedy/vedy 2.0 a otvoreného prístupu presadí a uvedie do realizačnej fázy v spolupráci s úradom splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť, MŠVVaŠ SR a CVTI SR. K tomu:**
- a. zriadi ad hoc **pracovnú komisiu SRK** pre otvorený prístup a otvorenú vedu. Pracovná komisia by mala sformulovať zásady, ktoré bude SRK presadzovať pri zavádzaní politiky otvorenej vedy/vedy 2.0 a otvoreného prístupu na národnej a nadnárodnej úrovni. Jej členovia by mohli zastupovať SRK pri rokovaní s vydavateľmi a pri rokovaní o spolufinancovaní prístupu k elektronickým informačným zdrojom.
 - b. bude organizovať odborné stretnutia na tému implementácie politiky otvorenej vedy/vedy 2.0 a otvoreného prístupu za účasti zainteresovaných inštitúcií a s periodicitou raz ročne zhodnotí stav implementácie na riadnom rokovaní SRK.

SRK akceptuje odporúčania Kolokvia a následne SRK:

1. V záujme úspešného zavedenia národnej stratégie pre otvorený prístup odporúča vypracovať z úrovne CVTI SR pre slovenské vysoké školy príručku (metodické usmernenie) s konkrétnymi krokmi na podporu otvoreného prístupu - centrálna riešenia na inštitucionálnej úrovni, centrálna podpora (dátové sklady) a manažment dát, ochrana štandardov vedeckého publikovania, ale aj odporúčania, kde publikovať (pozitívne zoznamy).
2. Na rokovaní o spolufinancovaní k prístupu k elektronickým informačným zdrojom žiada, aby od začiatku na rokovaní boli prítomní aj zástupcovia vysokých škôl.
3. Konštatuje, že budovanie národného repozitára, ktorý je v zodpovednosti CVTI, pre ukladanie výsledkov výskumu a vývoja si vyžaduje úzku spoluprácu s akademickou obcou, je potrebné doriešiť úlohu a potrebu repozitárov na univerzitách. Slovenské vysoké školy by mali reagovať na požiadavky CVTI SR konkretizovaním svojich inštitucionálnych požiadaviek.

Súvisiace linky:

- Smernica EP a Rady o opakovanom použití informácií verejného sektora (prepracované znenie) COM(2018) 234 final z apríla 2018.¹
- Ucelená informácia o európskych politikách a cieľoch v Open Science - <http://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=home>.
- EUA o otvorenej vede- <https://eua.eu/issues/21:open-science.html>.

¹ Smernica dostupná na https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4e790e4c-4969-11e8-be1d-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF a prílohy dostupné na https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4e790e4c-4969-11e8-be1d-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_2&format=PDF.